

DEN SVENSKA UNGDOMEN

EFTER världskriget har Sverige, lyckligen förskonat från krig och krigsskulder, uppmärksammats utomlands såsom ett mönsterland. För forskare och praktikens folk alltifrån Amerika till de små baltiska staterna har Sverige blivit ett studiefält, i främsta rummet på det sociala och kulturella området. Energiskt och optimistiskt har vårt land givit sig reformpolitiken i våld, i stort sett under alla partiers medverkan och trots vissa åsiktsdifferenser oberoende av om höger-, center- eller socialistregeringar suttit vid makten. Ehuru intet är nytt under solen och ehuru modern svensk reformpolitik ofta stått i beroende av utländska förebilder, har det funnits mycken självständighet och konstruktiv nyskapelse i denna. I jämförelse med politiken vid sekelslutet, då efterapandet av andra länder i alla partier var det förhärskande draget och svensk politik för utländsk publik tedde sig skäligen intresselös, framträder nu denna konstruktiva självständighet desto markantare. I den mån denna sociala och kulturella reformpolitik verkligen ej innebär ett överskattande av vårt folkhushålls nutida och framtida krafter, måste den fylla alla med tillfredsställelse och icke så ringa nationell stolthet.

Men likafullt finns det i våra dagars Sverige en del alltför vackra fasader. Av vad som döljer sig därbakom, är icke allt utställningsmässigt. Intresset för det sociala — ordet taget i dess vidsträcktaste mening — har dominerat så starkt, att andra grundväsentliga ting försummats.

Låt oss nu ställa frågan direkt: står den nutida svenska ungdomen i ansvarskänsla och hyfsning i nivå med vår kulturella och materiella standard i övrigt? När denna fråga skeptiskt ställes, brukar svaret ofta utmynna i ett indignerat och kategoriskt: guvernantsynpunkter. Risker att åter få samma svar må gärna tagas.

Det är icke tu tal om att icke oerhört mycket förbättrats under

senaste decennier. Det finns massor av ungdom ur alla samhällslager, som i sin ambition, ansvarsmedvetenhet, skötsamhet och framåtanda är mönstergill. I studiecirkelarna och aftonskolor, i de politiska ungdomsföreningarna (trots tendensen ibland däriom till nöjesindustri) och i många ideella ungdomsorganisationer ha stora skaror svensk ungdom avslipats, tränats och förkovrats. Lärare och ungdomsledare ha nedlagt oändlig möda på att dana det nya släktet. Friska, livssunda fläktar ha från idrottsrörelsen svept fram över hundratusenden. Hatstämningen mot samhället och ringaktningen för nationella värden ha smälts bort hos de arbetare, som till följd av en ansvarslös agitation förut voro predestinerade till att hysa hätskhet mot myndigheter och överhuvud mot allt, som hade med samhällsauktoritet att göra. Inga dalmasar torde heller längre dra ut tänderna för att slippa fullgöra sin värnplikt.

Det är en plikt att erkänna dessa framsteg. Det vore i högsta grad otillbörligt att generalisera, d. v. s. att låta den mönstergilla ungdomen få lida för den sämre. Ändå kunna framstegen icke få undanskymma de betänkliga sidorna hos nutidens ungdom. Man behöver icke leta efter anklagelsepunkter eller mindre uppbyggliga bilder ur livet.

Hur ofta har inte pressen innehållit de skarpaste klagomål över svenska ungdomar i utlandet, särskilt turister i Åland och Estland. Troligen ha de ideliga klagomålen lett till viss bättring, men även åtskilliga resenärer i år i österled ha kunnat berätta om fylleriscener och det sjaskigaste uppträdande på båtar eller restauranger. Det är inte särdeles angenämt att — såsom det hände förf. för ett par år sedan i Tallinn — redan på (sprit)lukten känna igen sina landsmän. Något osmakligare än denna stojiga fyllglädje och någon sämre reklam för det svenska namnet kan ej tänkas.

Nyligen har man i Medelpad sett sig nödsakad att öppna en kampanj mot lönnbränningen. Naturligtvis är det härvid ej blott fråga om ungdom, men särskilt de yngre ha utpekats. Mot den illegala sprithanteringen ha fackföreningarna eljest utfört ett mycket erkännansvärt arbete, ehuru utan att dock helt kunna rycka upp det onda med roten. Vad ungdomsfylleriet beträffar, framgår det av statistiken över fylleriförseelserna — som dock kan influeras av myndigheternas strängare ingripande — att någon tendens till nedgång ej är för handen. Perioden 1923/25 registrerades bland ungdom årligen 6,555 fylleriförseelser, perioden 1926/30 7,113 samt åren 1934/37 resp. 7,511, 7,111, 6,994 och 6,861;

med hänsyn till nativitetens successiva nedgång under 1900-talets början tyda dessa siffror på en avsevärd försämring sedan 1920-talets början och ett i stort sett oförändrat läge under de sista åren. Alltför stor tolerans visas fylleristerna; i Svensk Tidskrift har tidigare den radikalmedlet föreslagits, att varje person, som andra gången bötfälles för fylleri, borde få skylta med sitt namn i ortstidningarna; pressen, som numera är så snabb i att ge »publicity» åt enskilda och deras hemliv, skulle här kunna bringa myndigheterna en den effektivaste hjälp, åtminstone i fråga om dem som verkligen äro måna om sitt anseende och kanske också om sin plats. Alltför ofta framträder ungdomsglädjen spritomtöcknat andefattig och artificiell. Och den kvinnliga ungdomens tydligt ökade alkoholkonsumtion kan precis ej räknas till tecknen på stigande verklig kultur.

Ingen folkrörelse torde i högre grad än idrottsrörelsen, med dess kamratskap, altruism, idealitet och ridderlighet mellan de tävlande, ha givit dagens svenska ungdom en sund och ljus livssyn. Ändock finns det även mörka sidor i idrottsrörelsen som folkfostrare. Det idrottsliga kamratskapet kan urarta och ge yngre dåliga exempel; idrotten kan på detta vis indirekt ta igen vad den direkt givit. I regel torde dock de aktiva idrottsmännen tillhöra den bästa ungdomen, och i vart fall har det tidigare florerande superiet på idrottsfester starkt avtagit. Idrottsledningen har även, om än mycket sent, blivit allt strängare i kraven på idrottsmännens oklanderliga uppträdande i deras egenskap av idrottsmän. Om den blivit tillräckligt sträng, kan dock diskuteras. Det svårartade problemet är idrottens svans, idrottspubliken och idrottsextratågen till större fotbollsmatcher eller motorevenemang. Det vore höjden av oförrätt att påstå, att den stora svenska idrottspubliken uppträder illa; snarare har den i all sin medryckande entusiasm en utpräglad rättskänsla och stor objektivitet, och dess spontant flotta hållning vid svensk-tyska landskampen på Stadion i höstas skulle en diktatoriskt drillad ungdom ej kunnat göra värdigare. Men hur ofta störes icke en match av några få spritdof-tande individer, som hest få skrika ut sina råheter utan att publiken eller — vilket borde vara det självklara — ordningsvakten snabbt förpassar den utanför idrottsplatsen. Tågresande idrottspublik och det skrån, svärjande och svineri, som denna kan anställa, har otaliga gånger haft sina naturalistiska skildrare, senast i Svensk Trafiktidning. Idrottsledningen borde icke sakna

maktmedel att hindra några sämre element att — i mångas ögon ehuru med orätt — diskreditera hela rörelsen. Detta borde ej vara svårare än i andra länder, på vilkas idrottsläktare åtminstone den, som skriver detta, ej någonsin sett samma tölpaktighet och tolerans.

Förr i tiden voro beväringmönstringar samt in- och utryckningar ofta detsamma som suporgier, sönderslagna järnvägsfönster, slagsmål och andra tappra bedrifter. Numera går det mestadels exemplariskt till. Men att 1800-talet alltjämt lever kvar, därom förmåla rapporterna från inryckningen till värnpliktsövningar både i ett sydländskt och ett norrländskt regemente samt landstörmsövningarna vid Hallands regemente. Även tidningar utanför Sverige ha funnit förhållandena i Halmstad hart när otroliga. Den omständigheten att det i Halmstad blott gällde äldre årgångar är dock ett hoppingivande tecken. Och man kan i detta sammanhang ej undanhålla den reflexionen, att den långa värnplikten i åtskilliga andra länder avsätter tydliga spår i den stronga hållningen och det disciplinerade uppträdandet hos deras ungdom.

»Nöjesindustrin» har blivit det moderna nöjeslivets träffande benämning. Ingen förmenar ungdomen förströelser, och åtskilligt i »nöjesindustrin» är säkerligen inte sämre än nöjeslivet i forna tider. Allra minst behöva biograferna med deras ofta välbehövliga rekreation efter slitande arbete ge upphov till några jeremiader. Men vilket armod ligger det dock inte över de ungdomars liv, som utan avbrott släpas fram mellan dans- och biopalatsen och som aldrig utfylles av något hemliv eller någon andlig självverksamhet. Kanske mest synes denna tomma och fadda utelivsmentalitet sätta sin prägel på de unga flickorna. Samtidigt klagas det i alla sociala läger över bristande intresse för allmänna angelägenheter och över ringa studielust, allt under det att den kolorerade veckopressen göres till den viktigaste kunskapskällan i den s. k. fortbildningen. I jämförelse med en del andra västerländska stater har vår folkbildning aldrig stått högt, och sannerligen den förmeras av novellmagasin; härtill fordras det andra bemödanden. Det är m. a. o. ett för stort svalg befast härvidlag mellan eliten och massan av vår ungdom. Hur mycket viktigare vore det exempelvis inte för många flickor att söka revetera sin själ än att ägna sin omsorg åt att i skrikande färger fernissa läppar och naglar.

Säkerligen är den svenska ungdomen, om man träffar den på tu

man hand, liksom det sagts om folket i gemen, »god i sin innersta rot». Dess mindre tilltalande drag komma egentligen fram blott när den skockas. Den skrånighet, som »gäng» kunna visa, är nog något specifikt svenskt. Ofta kan den vara mer oförarglig än förargelseväckande. Men ibland kan gängbildningen utlösa de druligaste egenskaperna och ockra på ett missriktat kamratskaps solidaritet. Finns det något land i Europa, där polismakten — såsom några uppseendeväckande fall senast i våras visade — ställes så isolerad i trångmål eller löper så stora risker att angripas av en anhållen fyllerists kamrater som i Sverige? Den forna »antisnut»-mentaliteten borde för länge sedan ha överlevt sig själv.

Lika beklämmande som polisöverfallen är den tilltagande brottsligheten bland ungdomen. Enligt Statistisk Årsbok ha anmälningarna av ungdom till straffregistret under de tre senaste femårsperioderna varit:

	15/18 år	18/21 år	21/25 år	25/30 år	Samtl.
1921/25	408	668	860	592	3,735
26/30	593	762	838	708	4,353
31/36	776	833	1,028	703	5,456

Även om denna ansenliga ökning delvis kan förklaras av nya lagar, kraftigare polisingripanden och ändrad domstolspraxis, indicerar den omöjligen en förbättring. Och enligt uppgifter, som överdirektören i fängvårdsstyrelsen nyligen lämnat Dagens Nyheter, har ungdomsbrottsligheten ej avtagit sedan 1935, samtidigt som allt yngre årgångar bland ungdomen blivit ett rov för den. Egendomsbrotten ha ökats i antal trots välståndets stegring, och det kan sålunda icke vara tal om att den ökade brottsligheten — utom i särskilda fall — vore ett uttryck för nöd. I sin helhet sedd är den ett vittnesbörd om en förslappad moral. Särskilt de ungdomliga stöldligorna i de större städerna torde sakna motstycke i flertalet med oss jämförliga länder.

Överdirektör Göransson har haft några sanningens ord att säga till ungdomens föräldrar och hemmens alltför stora efterlåtenhet. Han har också reagerat mot det myckna talet om förmildrande omständigheter. »Den som har att göra med människor som bryta mot lagarna vet att det finns många förmildrande omständigheter. Men jag tror att det i uppfostran är en klok regel att tala mindre om dessa omständigheter än om moralbudens absoluta krav. Rågången mellan rätt och orätt måste för ungdomens egen skull hållas klar och tydlig. Det skulle betyda mycket om vi kunde

inrikta barnen på tre sådana ting som ärlighet, arbetsamhet och hänsyn för andra. Jag sätter ärligheten främst, eftersom egendomsbrotten utgöra den stora massan av den svårare kriminaliteten.»

Regeringen har nyligen tillsatt en kommission att revidera strafflagstiftningen. Ingen bestrider det angelägna i att anpassa samhällets reaktion mot ungdomsbrotten så, att de brottsliga återföras till samhället såsom bättre och dugande människor. Det måste dock frågas, om icke de humanitära straffmetodernas verkningar överskattas; i vart fall ger ungdomsbrottslighetens och överhuvud taget kriminalitetens stegring närmast vid handen att det varit för litet lag och för mycket evangelium i den senaste tidens välfärdspropaganda. Och man vill därför från början uttala den förhoppningen, att kommissionen ej skall gå till sitt viktiga värv med någon övertro på humanitetens makt mot kriminalitet. Kommissionens sammansättning torde borga för att även andra synpunkter än klemmandets komma att hävdas.

Härovan ha endast s. a. s. i skissens form berörts några framträdande drag hos den moderna ungdomen, när den är som sämst. Ämnet är eljest outtömligt; av minst lika stor vikt vore att diskutera ungdomens inställning till samhällsarbetet och förpliktelserna mot sin egen framtid. Vi betona ännu en gång, att mycket har förbättrats och att klandret ej har generell adress. Icke förty måste man konstatera, att en alltför stor del av vår ungdom är supigare, skränigare, mera odisciplinerad och okultiverad samt ansvarslösare mot sig själv än ungdomen i de flesta andra västerländska länder. Vår ungdom har kommit på efterkälken, kanske därför att den aldrig fått genomleva samma kriser och problem som annorstädes. I diktaturländerna har ungdomen hållits i stramare tyglar och i högre grad än i Sverige inkopplats i samhällsarbetet; docenten Gunnar Jarring lämnar i en uppsats om turkisk ungdom i detta häfte ett nytt bidrag till kännedomen om det intensiva ungdomsarbetet utomlands. Vi tillönska oss minst av allt en exercerad, likriktad ungdom efter diktaturstaternas förebild. Men vi skulle önska en ungdom med dess allvar och livslust, ansvarskänsla och disciplin i uppträdandet, och därjämte en fritt tänkande och handlande ungdom.

Det måste bildas en front mot manierad hållningslöshet hos den manliga ungdomen, liksom mot typen själlös danshoppa bland den kvinnliga. Det måste skapas en front mot allt det dekadanta,

Den svenska ungdomen

i vilka klasser och omgivningar det än må dyka upp. Det måste skapas en fast opinion i alla läger för att göra slut på eftergivenhetens och överseendets inställning till det uppväxande släktet. Säkerligen är ungdomen i stort sett till själ och hjärta alls ej sämre i Sverige än ungdomen annorstädes, och det borde därför icke vara någon olöslig uppgift att bringa den över lag i nivå med tidens krav. Måhända är den oemottagligare än man vill tro för andligt självbildningsarbete; här kan endast ungdomens egen goda vilja skapa något. Men yttre hyfsning borde kunna åstadkommas till nöds mot dess vilja. Att arbeta härför vore ej blott att befria den mönstergilla ungdomen från otrevnaden att behöva förblandas med den sämre. Det vore också ett nödvändigt komplement till och underlag för välfärds- och befolkningspolitiken, inriktat på det som ytterst är för mer än all socialekonomisk lagstiftning: det kvalitativa och folkmoraliska.

Observator.